An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta & Gaelscolaíochta
súile mata
DUBLIN ZOO
Mata do Chách
Seachtain Mhata na hÉireann

Cosán Mata

Treoracha

1. Féach ar an mapa. Roghnaigh stad agus téigh ann.
2. Léigh na ceisteanna don stad sin.
3. Pléigh do smaointe le do ghrúpa.
4. Scríobh na freagraí sa spás ar an mbileog oibre.
5. Roghnaigh stad eile nuair a bheidh tú réidh.
6. Bain taitneamh as! Coinnigh súil amach don mhata ar fad atá le feiceáil.

Áit ar bith sa zú

- Sa zú faigh rud éigin a féidir a thomhas (airde, leithead, fad, acmhainn). Cé na straitéisí a d'fhéadfá a úsáid chun é a thomhas gan rialóir nó téip thomhais?
- Sa zú faigh rud éigin a bhfuil níos mó ná dath amháin air. Cad a thugann tú faoi deara faoi na dathanna? Conas a d'fhéadfá cur síos a dhéanamh orthu nó comparáid a dhéanamh eatarthu ag úsáid focail mhatamaiticiúla (m.sh. codán, cóimheas, céatadán)?

Cainteanna Coimeádaí Zú (Póstaeir)

- An bhfuil spásanna rialta idir na cainteanna? (An dtarlaíonn siad ag eatraimh rialta?) Tabhair fáth le do fhreagra.
- Cé mhéad nóiméad, san iomlán, a mhaireann na cainteanna go léir le chéile?

Oileán Meacaice (Macaque)

- Cé na cruthanna is féidir leat a aimsiú?
- Cé na triantáin is féidir leat a aimsiú? Tarraing iad.
- Sórtail na triantáin a tharraing tú. Conas a chuir tú i dtacair iad?

Gnáthóg Órang-útain (Orangutan Habitat)

- Déan cur síos ar na línte/uillinneacha ar an gcrann os comhair ghnáthóg (theach) an órang-útain.
- Cé mhéad cloch a fheiceann tú sa bhalla? Mínigh do fhreagra.

Coill Spraoi (Play Forest)

- Déan meastachán ar airde an chrainn phailme. Cén marc airde (benchmark) a d'úsáid tú?
- Cé chomh hard agus a chaithfidh tú a bheith chun an sleamhnán mór a úsáid? Cé mhéad bealach is féidir leat do fhreagra a thaispeáint?

Léamar (Lemurs)

- Déan meastachán ar fhad eireabaill an léamair agus ar fhad a choirp. Cad a thugann tú faoi deara nuair a dhéanann tú comparáid eatarthu?

Murlach na Lasairéan (Flamingo Lagoon)

- Roghnaigh lasairéan. Déan meastachán ar a airde agus déan comparáid le d'airde féin. Cad a thugann tú faoi deara?
- Féach suas! Cé na cruthanna, na línte agus na huillinneacha is féidir leat a fheiceáil?
- Conas a dhéanfá na cruthanna/ na línte/ na huilinneacha seo a rangú (sórtáil)?

Cuas Mór-Rónta (Sea Lion Cove)

- Déan meastachán ar cé chomh tapa agus atá an mór-rón ag snámh. Mínigh do fheagra?
- Roghnaigh mór-rón atá ag snámh. Cén codán/céatadán dá chorp atá os cionn an uisce?
- Cén cruth atá ar na fuinneoga i dtanc na mór-rónta?

Machairí na hAfraice (African Plains)

- Déan tábla nó graf agus taispeáin na cineálacha éagsúla ainmhithe is féidir leat a fheiceáil.
- Roghnaigh sioráf. Déan meastachán ar a airde. Conas a d'oibrigh tú amach é?
- Roghnaigh séabra. Cad é an cóimheas dubh le bán ar a chorp? Mínigh do fhreagra.

Srónbheannach (Rhino)

- Roghnaigh srónbheannach. Déan meastachán ar fhad adharc amháin. Conas a rinne tú do mheastachán?
- Féach ar an adharc eile. Cad é an cóimheas idir an dá adharc?

Foscadán (Rain Shelter)

- Cad iad na cruthanna éagsúla is féidir leat a aithint (2-T & 3-T)?
- Déan meastachán ar airde an chuaille adhmaid. Mínigh an modh a d'úsáid tú (m.sh. ag baint úsáid as an mbinse mar mharc airde).
- Tá cruth cóin ar an díon. Déan meastachán ar imlíne a bhoinn. Conas a d'oibrigh tú amach é?

Dobhareach (Hippo)

- Féach ar dhobhareach. Tomhais cá fhad a fhanann sé/sí faoin uisce. Bain úsáid as uaireadóir nó stopuaireadóir. Déan taifead ar do thorthaí agus déan comparáid idir iad agus grúpa eile.
- Tá an dobhareach ar cheann de na hainmhithe is troime sa zú. Déan meastachán ar a mheáchan. Ansin déan comparáid idir é agus ainmhithe eile is féidir leat a fheiceáil thart — cé acu is troime dar leat, agus cén fáth?

Foraois Bháistí Goraillí (Gorilla Rainforest)

- Cad é cóimheas na rópaí leis na crainn i dteach/gnáthóg na ngoraillí?
- Roghnaigh goraille. Cad é an cóimheas idir a lámha agus fad a choirp, dar leat? Mínigh conas a rinne tú meastachán.

Piongain Humboldt (Humboldt Penguins)

- Cén codán/céatadán de chorp an phiongain atá dubh?
- Cén codán/céatadán de na piongain atá san uisce anois?
- Déan meastachán ar airde cuaille an chlaí (fence post). Cén marc airde a d'úsáid tú (céimeanna, binse srl.?)

Conair Foraoise Kaziranga (Kaziranga Forest Trail) - Eilifintí

- Roghnaigh eilifint. Déan meastachán ar fhad a trunca.
- An bhfuil difríocht idir fad cosa tosaigh agus cosa deiridh eilifinte?

Teach Haughton (Elephant Exploration)

- Déan comparáid idir fad cos amháin den eilifint agus airde chnámharlach an duine. Cad a thugann tú faoi deara?
- An bhfuil difríocht faid idir cosa tosaigh agus cosa deiridh cnámharlach eilifinte? Déan comparáid idir do fhreagra agus an freagra a thug tú níos luaithe agus tú ag na heilifintí.

Taobh Amuigh den Ionad Fionnachtain agus Foghlaim (Discovery and Learning Centre)

- Déan meastachán ar líon na mbloc liath. Conas a rinne tú do mheastachán?
- Cad é an cóimheas idir cearnóga agus dronuilleoga?
- Crann 'Fractal': Féach ar an gcrann. Cad a thugann tú faoi deara faoi phatrún na ngéag?

Taobh Istigh den Ionad Fionnachtain agus Foghlaim (Discovery and Learning Centre)

- Déan meastachán ar líon iomlán na gcnámh i gcnámharlach an tsioráif. Cén straitéis a d'úsáid tú chun do mheastachán a dhéanamh?
- Dá leagfá cnámha an tsioráif go léir i líne, cé chomh fada is a cheapann tú a bheadh an líne? Cad iad na leideanna a chabhraíonn leat do mheastachán a dhéanamh?
- Féach ar adharca an tsrónbheannaigh. Cad é an cóimheas idir an ceann is faide agus an ceann is giorra? Mínigh conas a d'oibrigh tú amach é.

Feirm Teaghlaigh - Balla Bosca Neadaireachta (Nesting Box Wall)

- Cad é an líon is lú éan a d'fhéadfadh a bheith sna boscaí neadaireachta, dar leat? Cad é an líon is mó?
- Cad iad na cruthanna 2T agus 3T is féidir leat a aithint sna boscaí neadaireachta? Déan cur síos ar a n-airíonna (aghaidheanna, faobhar, srl).
- Cé mhéad bealach is féidir leat na boscaí neadaithe a rangú (sórtáil)?
- Cén cruth bosca neadaithe is éifeachtaí ó thaobh spáis de? Cén fáth?

Feirm Teaghlaigh - Gabhair

- Cén dath fionnaidh is minice a thugann tú faoi deara i measc na ngabhar?
- Samhlaigh go raibh na gabhair ar fad ina seasamh i line (srón go heireaball). Cé chomh fada agus a bheadh an líne?
- Déan meastachán ar mheánairde gabhar. Conas a d'fhéadfá do mheastachán a sheiceáil?

An Dán ar an mBalla (The Sparrow Poem)

- Cén aois a bhí Jan Hanlo nuair a fuair sé bás?
- Féach ar an dán. An bhfuil patrún ann? Mínigh do fhreagra.

Taobh Amuigh den Domhan Zúrasach (Zoorassic World)

Féach ar an gcomhartha 'Zoorassic World'.

- Cé mhéad bealach is féidir leat na litreacha a shórtáil?
- Cén codán de na litreacha nach bhfuil ach línte díreacha iontu?
- Má shórtáil tú na litreacha ina ngutaí agus ina gconsain, cad é an cóimheas?
- An bhfuil aon litreacha ann a bhfuil líne shiméadrachta acu? Cé mhéad line shiméadrachta?

Taobh istigh den Domhan Zúrasach (Zoorassic World)

- Roghnaigh tacar heicseagán. Céard a thugann tú faoi deara fúthu?

Turtair

- Cad iad na cruthanna agus na patrúin is féidir leat a fheiceáil ar bhlaoscanna na dturtar?
- Dá bhféadfá umar nua a dhearadh do na turtair, cad iad na cruthanna agus na toisí a roghnófá? Cén fáth?

Míorchat (Meerkat)

- Cé mhéad cos is féidir leat a chomhaireamh? Mínigh do fhreagra.
- Roghnaigh carraig. Cén codán/céatadán den chloch atá clúdaithe le caonach?
- Roghnaigh caróg liath (hooded crow). Cén codán dá chorp atá dubh? Cén codán atá liath?

Péacóg (Peacock)

- Cad iad na patrúin a thugann tú faoi deara i gcorp na péacóige (dathanna, cruthanna srl)? Conas a d'fhéadfá cur síos a dhéanamh orthu go matamaiticiúil?
- Tá meáchan idir 4–6 kg ag péacóg. Tá meáchan na circe (cearc) thart ar 2 kg. Conas a d'fhéadfá a meáchain a chur i gcomparáid ar bhealaí éagsúla?